

ออมอย่างไรจึงจะมีเงินใช้ตลอดชีวิต

ดร.อารีย์ เชื้อเมืองพาน

รองศาสตราจารย์
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เกริ่นนำ

นโยบายสวัสดิการผู้มีรายได้น้อยของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนโยบายที่รัฐคาดว่าจะโดนใจประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยมาก ดูจากยอดผู้ลงทะเบียนมีมากถึง 13.45 ล้านคน แต่คนที่มีคุณสมบัติครบที่ได้รับสิทธิดังกล่าวมีประมาณ 11.4 ล้านคน ที่น่าตกใจก็คือมีผู้จบการศึกษา ทั้งระดับปริญญาโทและเอกได้ไปร่วมแจมลงทะเบียน และมีจำนวนหนึ่งที่ได้รับสิทธิสวัสดิการผู้มีรายได้น้อยกับเขาด้วย อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะเป็นโครงการที่สามารถช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้กับผู้มีรายได้น้อยหรือบางรายอาจจะไม่มีเลยได้ระดับหนึ่ง แต่ก็มีคำถามตามมามากมายถึงสภาพปัญหาเศรษฐกิจของกลุ่มคนนี้ ซึ่งถือว่ามีจำนวนมากพอสมควร คำถามดังกล่าวคือ คนเหล่านั้นไม่มีการเก็บออมไว้บ้างเลยหรืออะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้หลายคนไม่ได้ตระหนักและเข้าใจถึงความสำคัญของการออม เมื่อตัวเองไม่สามารถทำงานได้จึงอยู่ในสภาพที่ลำบากไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในด้านเศรษฐกิจได้ ส่วนคนที่ยังอยู่ในวัยทำงานทำไมเขาไม่คิดจะแสวงหางานทำหรือหาช่องทางที่จะแสวงหารายได้มาจุนเจือครอบครัว รวมถึงหาแนวทางที่เหมาะสมในการใช้จ่าย ในครอบครัวเพื่อให้รายได้ที่หาได้สามารถจุนเจือครอบครัวได้ คำถามเหล่านี้คนที่จะตอบได้ดีที่สุดก็คือ คนที่ลงทะเบียนเพื่อรับสวัสดิการดังกล่าว อย่างไรก็ตามการที่ดิถีบทความนี้อาจจะไม่สามารถตอบคำถาม

นั้นได้ แต่บทความนี้มุ่งเน้นที่จะอธิบายถึงความจำเป็นของการออม รวมถึงวิธีการให้ได้มาซึ่งเงินออมและรูปแบบการออมที่เหมาะสมเพื่อจะได้มีเงินใช้จ่ายซื้อสิ่งที่จำเป็นมาจุนเจือหล่อเลี้ยงชีวิตให้อยู่ได้ตามอัตภาพของตนเอง

การออมคืออะไรและมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างไร

การออมคืออะไร หากพูดจาให้ชาวบ้านได้เข้าใจง่าย ๆ “การออม” ก็คือ การกักเก็บสิ่งที่หาได้เอาไว้ส่วนหนึ่ง เช่น ทำงานได้รายได้วันละ 300 บาท ก็อาจจะกักเก็บเอาไว้ส่วนหนึ่ง ส่วนที่เหลือก็นำเอาไปใช้จ่ายจุนเจือครอบครัว ซึ่งสิ่งที่เราจะออมนั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นเงินเสมอไป แต่หากเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็นอาหาร เสื้อผ้ารวมถึงยารักษาโรค ส่วนบ้านเรือนนั้นก็มีแค่หลังเดียวก็พอเพราะบ้านเรือนเป็นถาวรวัตถุมีความคงทนตั้งอยู่ในนานปลูกสร้างครั้งเดียวสามารถอาศัยอยู่ได้จนถึงรุ่นลูกหลาน ในขณะที่สิ่งจำเป็นอื่น ๆ เป็นสิ่งที่ใช้แล้วหมดไปจึงจำเป็นต้องหาใหม่อยู่ตลอดเวลา การแสวงหาเงินหากเรามีผลกำไรในการแสวงหาเราก็ไม่จำเป็นต้องมีการออม แต่ในความเป็นจริงทุกชีวิตล้วนตกอยู่ในกฎไตรลักษณ์ทั้งสิ้น กล่าวคือ

1. ทุกสิ่งเป็นของไม่เที่ยงย่อมแปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ร่างกายของคนเราก็เฉกเช่นเดียวกัน เมื่ออายุชั้เพิ่มมากขึ้นร่างกายก็ทรุดโทรมลงทุกวัน

ความเจ็บไข้ได้ป่วยก็มาเยือนบางรายจนต้องหยุดทำงานเพราะป่วยหนักร่างกายไม่สามารถทำงานได้

2. ทุกสิ่งเป็นทุกขัง คือ ไม่สามารถทนอยู่ในสภาพเดิมได้ เหมือนตั้งที่ยกตัวอย่างเรื่องราวของของเรา อย่าคิดว่าไม่เปลี่ยนแปลงยังคงมีสภาพเดิมเป็นตอนเป็นหนุ่มเป็นสาว

3. ทุกสิ่งล้วนเป็นอนัตตา คือ ไม่มีตัวไม่มีตนที่แท้จริง ทุกอย่างย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุและปัจจัย วันนี้เรามีอันจะกิน กินครั้งหนึ่งอีกครั้งหนึ่งก็ทิ้งโดยคิดว่าชาตินี้ก็กินไม่หมด อย่าประมาท วันหนึ่งข้างหน้าเราอาจจะไม่มีกิน มีการเสนอข่าวเศรษฐกิจตกตามหน้าหนังสือพิมพ์อยู่บ่อย ๆ ผู้เขียนได้รับข้อความจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้งปี 2540 เขาเล่าให้ฟังว่าเขาจบเมืองนอกมาทำงานธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เงินเดือนขึ้นเหมือนดอกเห็ดจากเริ่มต้นในปี 2535 หมื่นกว่าบาท พอปี 2538 เงินเดือนเกือบแสน โบนัสอีก 4-5 เท่าของเงินเดือน เขาใช้เงินอย่างมือเติบสุดท้ายบริษัทปิดกิจการในปี 2540 เขาตกงาน ต้องไปเป็นลูกจ้างชั่วคราวหน่วยงานของรัฐได้เงินเดือนหลักพัน มีเงินเหลือติดบัญชี 4 แสนบาท ต้องกลับไปอาศัยอยู่กับพ่อแม่เพราะคอนโดมิเนียมถูกยึด ต้องนั่งรถเมล์ไปทำงานเพราะรถยนต์ที่ซื้อผ่อนถูกยึด นี่ก็เป็นตัวอย่างของความเป็นอนัตตาเพื่อเตือนไม่ให้เราประมาทในการใช้ชีวิต ผู้เขียนลองคำนวณตัวเลขที่เขาใช้จ่ายช่วงทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่ก็ใช้จ่ายในการกินการเที่ยว ชื่อของแบรนด์เนม พบว่าเขาใช้จ่ายเงินไปกับเรื่องดังกล่าวเกือบ 4 ล้านบาท หากเขาเก็บออมเงินก่อนดังกล่าวไว้ตอนนี้ เขาคงจะสบายมากกว่านี้

ชีวิตของคนเราก็เฉกเช่นเดียวกันย่อมหมุนเวียนแปรเปลี่ยนไปตามกฎไตรลักษณ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งที่เราจะทำได้คือ ต้องยอมรับความจริงข้อหนึ่งว่า “ตราบดีที่เรายังมีลมหายใจอยู่เราจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยภายนอกมากมายเพื่อมาหล่อเลี้ยงชีวิตนี้” ปัจจัยดังกล่าวเราต้องแสวงหาทั้งทำขึ้นเองหรือแลกเปลี่ยนหรือซื้อมาจากคนอื่น แต่เนื่องจากชีวิตเรา

ไม่สามารถทำงานได้ตลอดชีวิตการได้ปัจจัยจากการทำเองก็ทำได้ไม่ตลอดชีวิต เหลือแต่การแลกเปลี่ยนกับการซื้อจากคนอื่น การแลกเปลี่ยนเราก็ต้องมีของที่เราทำขึ้นเองจึงจะไปขอแลกเขาได้ ซึ่งเราก็ไม่สามารถทำได้ตลอดชีวิต จึงเหลือหนทางสุดท้ายนั้นก็คือ “การซื้อ” การได้มาซึ่งปัจจัยที่นำมาหล่อเลี้ยงชีวิตโดยการซื้อก็ต้องอาศัย “เงิน” ในปัจจุบันถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตมากเพราะเงินสามารถซื้อสิ่งที่เราต้องการได้ มีเงินมากก็รู้สึกมีความมั่นใจในการใช้ชีวิตมากขึ้น ดังนั้นเมื่อเรามีสภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์สามารถแสวงหาอยู่ เราก็ต้องกักเก็บเงินที่เราแสวงหาได้เอาไว้ส่วนหนึ่งเพื่อนำไปเลี้ยงชีวิตในช่วงที่เราไม่สามารถแสวงหาหรือทำงานได้ด้วยเหตุนี้การออมจึงมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หากเราไม่มีเงินออมเอาไว้ใช้ในยามแก่เฒ่าและหวังจะพึ่งสวัสดิการจากรัฐบาลอย่างเดียวกคงจะลำบากเพราะในปัจจุบันรัฐบาลเองก็มีปัญหาในเรื่องของการแสวงหารายได้เพื่อที่จะนำมาใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย ด้วยเหตุนี้เราต้องพึ่งตนเองตามพุทธพจน์ที่ว่า “อัตตาหิ อัตตโน นาโถ” แปลได้ว่า “ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน”

ทำอย่างไรจึงจะมีเงินออม

เมื่อเงินออมมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตหลังจากหยุดการทำงาน คำถามต่อไปก็คือว่า “ทำอย่างไรจึงจะมีเงินออม” การที่คน ๆ หนึ่งจะมีเงินออมได้ต้องทำอยู่ 2 อย่างไปพร้อม ๆ กัน คือ

1. **หาให้ได้:** ตามหลักวิชาเศรษฐศาสตร์นั้นกล่าวไว้ในเรื่องของรายได้ว่า คนทุกคนล้วนมีทุนในตัวเองก็คือ ร่างกายและสติปัญญาหรือความรู้ความสามารถ เราก็อาศัยทุนเดิมที่เรามีนี้แหละในการสร้างรายได้ ซึ่งการแสวงหารายได้ได้แบ่งแยกได้อีก 4 ลักษณะคือ

การใช้แรงงานหรือการรับจ้าง: ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจล้วนอาศัยแรงงานจากคนเป็นตัวขับเคลื่อนแทบทั้งนั้น และทางเศรษฐศาสตร์ก็จำแนก

แรงงานออกเป็น 2 ประเภทคือ แรงงานที่ไม่มีฝีมือคือ ไม่มีทักษะรับจ้างโดยอาศัยแรงกายล้วน ๆ แรงงานประเภทนี้มักจะมีรายได้ต่ำ ส่วนแรงงานอีกประเภทหนึ่งคือแรงงานที่มีฝีมือ แรงงานประเภทนี้เป็นแรงงานที่มีทักษะฝีมือ การทำงานจะใช้สติปัญญาเป็นหลัก รายได้ของแรงงานกลุ่มนี้จะสูง แต่จะสูงมากสูงน้อยก็ขึ้นอยู่กับระดับฝีมือและสติปัญญา

ผู้ประกอบการ: กลุ่มคนกลุ่มนี้หากพูดไปก็เป็นแรงงานที่มีฝีมือ แต่เนื่องจากมีทุนอื่นเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว และไม่ต้องการไปรับจ้างใคร ต้องการรับจ้างตัวเองเพราะหากทำมากก็ได้มาก ทำน้อยก็ได้น้อย คนกลุ่มนี้เลยมาเป็นผู้ประกอบการทำกิจการตัวเอง เป็นทั้งเจ้าของและลูกจ้างของตนเองไปในตัว

เจ้าของกิจการ: กลุ่มนี้จะหลุดจากความเป็นแรงงานเพราะระดับความรู้ความสามารถของเขาสามารถสร้างระบบการทำงานได้ คนกลุ่มนี้จะเน้นแสวงหาช่องทางในการลงทุนในกิจการต่าง ๆ ที่ตนเองเห็นว่าสามารถจะสร้างรายได้ให้กับตัวเอง หน้าที่ของคนกลุ่มนี้คือ แสวงหาช่องทางการลงทุนทางเศรษฐกิจและสอดส่ายหาแรงงานที่มีฝีมือมาทำงานให้กับตนเอง โดยตนเองเป็นผู้กำหนดเป้าหมายเท่านั้น ส่วนวิธีการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายเป็นหน้าที่ของแรงงานที่จ้างมา

นักลงทุน: กลุ่มคนกลุ่มนี้จะถือว่าเป็นอัจฉริยะ เพราะเขาไม่จำเป็นต้องคิดหากิจการที่ต้องการไปลงทุนและไม่ได้แสวงหาแรงงานที่มีฝีมือมาทำงานให้ เขาทำหน้าที่อย่างเดียวคือ แสวงหาข้อมูลของธุรกิจต่าง ๆ ที่เขาสามารถนำเงินทุนของตนเองไปลงทุนทางอ้อม คือ การซื้อตราสารทางการเงินที่ธุรกิจนั้นออกมาจำหน่ายเขาจะเข้าไปซื้อเมื่อเห็นว่าราคาตราสารนั้นต่ำและมีโอกาสที่ราคาจะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต และเขาจะขายทันทีเมื่อเห็นว่ามิตราสารอื่นที่น่าลงทุนกว่าและตราสารที่เขาซื้อมาได้กำไรพอสมควรแล้ว เขาไม่ต้องไปบริหารจัดการอะไรเลย นอกจากอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลตัวเลขผลการดำเนินงานของบริษัทธุรกิจต่าง ๆ

ที่จดทะเบียนซื้อขายตราสารการเงินในตลาดหลักทรัพย์ เขาไม่ต้องรับผิดชอบเมื่อบริษัทที่เขาซื้อหุ้นขาดทุน เขาอาจจะขายหุ้นเมื่อไหร่ก็ได้ที่เขาพอใจในผลกำไร คนกลุ่มนี้สามารถบริหารความเสี่ยงได้อย่างเยี่ยมยอด และอาจจะมีรายได้มากกว่าการทำงานในลักษณะของ 3 กลุ่มแรก

เมื่อเรารู้ช่องทางในการแสวงหารายได้เราก็ต้องมาพิจารณาถึงตัวเราว่าเรามีคุณสมบัติที่จะทำงานในกลุ่มใด ยิ่งเรามีความรู้ความสามารถมากจนสามารถสร้างนวัตกรรมได้ตามแบบเศรษฐกิจยุค 4.0 เราก็จะมีรายได้มาก ดังนั้นเริ่มต้นเราต้องหารายได้ให้ได้ ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดก็ตามจะมีฝีมือหรือไม่ฝีมือ หากเรามีความขยันหมั่นเพียรแล้วเราย่อมแสวงหารายได้ได้โดยไม่ยาก ดังพุทธภาษิตที่ว่า **“ปฏิรูปการี ธุรวา อฎฐาตา วินทเต ธนํ แปลว่า คนหมั่นทำงานให้เหมาะเจาะย่อมหาทรัพย์ได้”** อย่างไรก็ตามหลายคนอาจจะมีข้อจำกัดในการแสวงหารายได้ ซึ่งในความเป็นจริงเขาอาจจะมีข้อจำกัดในการแสวงหารายได้ที่เป็นตัวเงินเท่านั้น ส่วนรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงินเขายังแสวงหาได้รายได้ที่เป็นตัวเงินและรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงินคืออะไร นักเศรษฐศาสตร์ได้อธิบายไว้ดังนี้

- **รายได้ที่เป็นตัวเงิน:** เป็นการที่เราใช้ทรัพยากรของเราไปแสวงหาและได้เงินเป็นค่าตอบแทน เช่น เงินเดือน หรือเงินกำไรจากการลงทุน เป็นต้น เงินรายได้ประเภทนี้เราต้องได้จากคนอื่น ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัด โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นแรงงาน เช่น ลูกจ้างของเอกชนและของรัฐบาล ที่ได้รับเงินเดือนในแต่ละเดือนคงที่ และอาจจะเพิ่มขึ้นบ้างในแต่ละปี

- **รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน:** เป็นการใช้ทรัพยากรของเราไปสร้างหรือผลิตสินค้าและบริการให้กับตัวเอง โดยไม่ต้องไปซื้อ แต่ได้โดยการหาด้วยตนเอง เช่น การปลูกผักกินเอง เหมือนยุคหนึ่งที่มีการณรงค์ให้คนปลูกผักกินเองตามคำขวัญที่ว่า “ปลูกที่กินกินที่ปลูก” หรืออาจจะทำกับข้าว ซักผ้า รีดผ้า ถูบ้าน รวมถึงล้างรถ

ด้วยตนเอง การทำเช่นนี้ไม่มีรายได้ตัวเงินเข้ามาเติมในกระเป๋า แต่เงินไม่กระเด็นออกจากกระเป๋าของเราเหมือนเราจ้างตนเองทำงาน ซึ่งรูปแบบการหารายได้แบบนี้คนที่มียาได้มากหรือน้อยก็ควรจะทำเป็นอย่างยิ่ง

2. ใช้ให้เป็น: เมื่อหาได้แล้ว ต้องใช้ให้เป็นด้วย การใช้เป็นไม่ได้หมายความว่าใช้จ่ายเงินเป็น แต่ในที่นี้หมายถึงการใช้จ่ายให้เป็นไปตามหลักความถูกต้องไม่ใช่ใช้จ่ายตามความถูกต้อง การใช้ให้เป็นจึงเป็นการใช้อย่างมีเหตุมีผล ใช้จ่ายในสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตจริง ๆ ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์ใช้หลักอรรถประโยชน์เป็นตัวกำหนด “อรรถ” แปลว่า “เพิ่ม” “ประโยชน์” แปลว่า “มีคุณค่า” สองคำนี้มารวมกันแล้วสามารถจะบอกได้ว่าสิ่งที่เราใช้จ่ายไปนั้นถูกต้องหรือถูกใจ ถ้าใช้ไปแล้วมีคุณค่าต่อชีวิตเพิ่มขึ้นก็แสดงว่าถูกต้อง หากใช้จ่ายไปแล้วคุณค่าต่อชีวิตไม่เพิ่มหรืออาจจะลดลงก็แสดงว่าเราใช้จ่ายโดยอาศัยความถูกต้องเป็นหลัก หลายคนอาจจะแย้งว่าที่ใช้จ่ายไปก็ล้วนเป็นปัจจัยสี่ทั้งสิ้น จริงอยู่ปัจจัยสี่เป็นเครื่องค้ำจุนชีวิตให้อยู่ได้ แต่ปัจจัยสี่ที่เราหาเพื่อค้ำจุนชีวิตนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ เช่น อาหารที่เรารับประทานนั้นต้องมีธาตุอาหารครบถ้วน แต่บางอย่างที่เราซื้อมารับประทานเราได้รับเฉพาะรสชาติแต่ไร้คุณค่าทางอาหาร เช่น ริงนก ที่ผู้ผลิตโหมโฆษณาในทีวีอย่างดาษดื่นจำนวน 1 พันขวดมีคุณค่าสู้ไข่ไก่ 1 ฟอง ไม่ได้ แต่ราคากลับสูงกว่าเป็นพันเท่า ยารักษาโรคก็เช่นเดียวกันเราจะรับประทานยา ก็ต่อเมื่อเราป่วย แต่ปัจจุบันมีการโฆษณาขายยาให้กับคนที่ร่างกายปกติซื้อมารับประทานโดยอ้างว่าเพิ่มสรรพคุณโน้นนั่นนั้นก็ไปซื้อรับประทาน ส่วนเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มเป้าหมายคือ ปกปิดและป้องกันร่างกายจากอากาศหรือสัตว์ที่มีพิษ แต่ปัจจุบันหาเป็นเช่นนั้นไม่ เสื้อผ้าในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะของผู้หญิงแทบจะไม่ปกปิดร่างกายเลยราคาแพง แสบแพ้งก็มีคนซื้อใส่เพราะใส่เพื่อความโก้ เป็นต้น

ดังนั้นหากเรารู้จักช่องทางในการหาเงินให้ได้และใช้เงินใช้เป็น เราก็มจะมีเงินเหลือเก็บออมอย่างแน่นอน ความจริงคนไทยนับว่าเป็นผู้ที่มีบุญวาสนามากเพราะได้เกิดในแผ่นดินรัชกาลที่ 9 ผู้ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มากด้วยพระมหากษัตริย์คุณพระองค์ได้พระราชทานแนวทางการใช้ชีวิตที่ถูกต้องและเหมาะสมให้พวกเราปวงชนชาวไทยโดยเฉพาะหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หากพวกเราน้อมนำมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตพวกเราก็จะมีเงินออมอย่างแน่นอน

ออมอย่างไรจึงจะมีเงินใช้ตลอดชีวิต

แม้ว่าเราจะมีเงินเหลือจากการใช้จ่าย แต่เราไม่รู้จักริธีเก็บออมและรูปแบบการออม จำนวนเงินออมที่เรามีอยู่อาจจะใช้ได้ไม่ตลอดชีวิตของเรา ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนเงินที่เราเก็บออมมีน้อยเกินไปและรูปแบบการออมไม่เหมาะสมเพราะไม่สามารถสร้างดอกผลได้ทันค่าเงินที่ลดลงเนื่องจากราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าผลตอบแทนที่ได้รับ ดังนั้นหากต้องการให้มีเงินใช้ตลอดอายุขัยของเราและบางที่อาจจะเหลือตกเป็นมรดกให้กับลูกหลานได้ด้วยต้องทำ 2 อย่างคือ

1. วิธีเก็บเงินออม: หากจะกล่าวถึงวิธีการเก็บออมจะพบว่า มี 2 ลักษณะ คือ

การเก็บออมภาคบังคับ: การเก็บออมภาคบังคับเป็นการถูกบังคับด้วยบางสิ่งบางอย่างให้เราต้องเก็บออม ซึ่งสิ่งที่จะบังคับเราได้มี 2 สิ่งคือ

- **กฎระเบียบ:** เป็นการบังคับตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ ซึ่งเราอาจจะไม่เต็มใจแต่ก็ต้องฝืนใจให้เขาหักเงินรายได้ไปเป็นเงินออม ซึ่งการออมโดยกฎระเบียบนี้จะเห็นได้ชัดเช่น การออมกับกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการที่บังคับให้ข้าราชการที่บรรจุตั้งแต่ปี 2540 ต้องเป็นสมาชิก และต้องออมภาคบังคับร้อยละ 3 ของเงินเดือน หรือกรณีของกองทุนประกันสังคมที่มีการกำหนดอัตราเงินออมร้อยละ 3 เช่นเดียวกัน การออมแบบนี้ถึงแม้จะเป็นผลดีต่อผู้ถูกบังคับให้ออมในระยะยาว แต่มีหลายคน

ที่ไม่ค่อยเต็มใจ จนมีการออกมาเรียกร้องให้ยกเลิกก็มี เช่น กรณี UNDO ของสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการที่บรรจุก่อนปี 2540 ลาออกเพื่อไปรับบำนาญสูตรเดิม ซึ่งก็มีข้าราชการที่เป็นสมาชิกลาออกจำนวนมาก

- *กตใจตัวเอง*: เป็นการบังคับใจตัวเองให้พยายามออมให้ได้ คนกลุ่มนี้เป็นคนที่มีเหตุผลและมองการณ์ไกลและเข้าใจในกฎไตรลักษณ์ แม้ในระยะแรกอาจจะฝืนใจตัวเองอยู่บ้าง เมื่อเวลาผ่านไปได้เห็นตัวเลขเงินออมก็เริ่มเข้าใจและชินกับการกตใจตัวเอง ตัวอย่างการออมเช่นนี้ก็ให้เห็นมากมาย เช่น การหักเงินรายได้ซื้อหุ้นสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือบางรายอาจจะออมเพิ่มกับกองทุนเลี้ยงชีพของตนเอง ซึ่งกฎหมายเปิดช่องให้ออกภาคสมัครใจได้อีกร้อยละ 12 รวมกับภาคบังคับร้อยละ 3 ก็จะมีเงินร้อยละ 15 ของรายได้/เดือน ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์ได้กล่าวไว้เป็นสมการการออมแบบดังกล่าวไว้ดังนี้

$$\text{ค่าใช้จ่าย(consumption)} = \text{รายได้(yield)} - \text{เงินออม(saving)}$$

สมการดังกล่าวอธิบายถึงการออมแบบกตใจตัวเองได้เป็นอย่างดี คือ จะมีการหักเงินรายได้เพื่อเป็นเงินออมไว้จำนวนหนึ่ง เหลือเงินเท่าไรค่อยเอาไปใช้จ่าย คนที่ทำแบบนี้ถือเป็นที่ถือว่าเป็นคนที่มี “วินัยทางการเงิน” อย่างเยี่ยมยอด เพราะเขารู้จักกตใจตนเองไม่ทำให้ทำใจตามใจความอยาก โดยเฉพาะความอยากส่วนเกินที่ไม่มีคุณประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตเลย เช่น การเที่ยวเตร่ การดื่มสุรามาเมา การเล่นการพนันขั้นต่อ แม้แต่การกินของแพง ๆ หรือใช้ของหรู ๆ ที่ราคาแพง ๆ เป็นต้น เขาระงับใจไม่ให้ไปทำตามความอยากและนำเงินส่วนเก็บเป็นเงินออม

การเก็บออมแบบสมัครใจ การออมแบบนี้สามารถแสดงได้ดังสมการข้างล่างนี้

$$\text{เงินออม(saving)} = \text{รายได้(yield)} - \text{ค่าใช้จ่าย(consumption)}$$

สมการดังกล่าวอธิบายพฤติกรรมของผู้ออมเงินกลุ่มนี้ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ คนกลุ่มนี้

จะเน้นการกินการอยู่เป็นอันดับแรก เมื่อกินอยู่หน้าใจแล้วมีเงินเหลือเท่าไรก็เก็บเท่านั้น ไม่เหลือก็ไม่ต้องเก็บ การเก็บออมเงินของคนกลุ่มนี้ก็แตกต่างจากการเก็บออมแบบกตใจตัวเองเพราะการเก็บออมแบบสมัครใจนี้ส่วนมากเงินที่เหลือเก็บจะเป็นการเก็บเอาไว้ชั่วคราวและจะนำออกไปใช้ใช้จ่ายในวันถัดไป ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์การเงินอย่างฟิชเชอร์ก็ได้กล่าวถึงเหตุผลที่คนกลุ่มนี้มีเงินออมเพราะยังไม่มีความต้องการซื้อสินค้าและบริการในเวลานี้ หรือต้องการซื้อแต่จำนวนเงินที่มียังไม่พอที่จะซื้อสินค้าและบริการที่ตนเองต้องการ แต่ในยุคปัจจุบันมีระบบสินเชื่อมากมายให้บริการทั้งในระบบและนอกระบบ จึงทำให้คนกลุ่มนี้หันไปใช้บริการสินเชื่อเพื่อให้ตนเองมีอำนาจซื้อพอเพียงกับมูลค่าสินค้าที่ตนเองต้องการเลยกลายเป็นว่าแทนที่จะเก็บเงินได้บ้างกลับกลายเป็นไปกู้หนี้แทน ซึ่งการเป็นหนี้ในภาษาเศรษฐศาสตร์เรียกว่า “เงินออมติดลบ” เพราะเขาจะต้องหักเงินรายได้จำนวนหนึ่งมาชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ย แทนที่จะนำเงินจำนวนดังกล่าวไปเก็บออม เพราะไม่ได้กตใจตัวเอง จากวิธีการออมที่ได้กล่าวมาแล้ว หากพิจารณาให้ถี่ถ้วนเราจะพบว่า การออมภาคบังคับเป็นวิธีการออมที่ดีที่สุดเพราะมีความสม่ำเสมอของการเก็บออม ทำให้จำนวนเงินออมเพิ่มขึ้นตามระยะเวลา ยิ่งเวลาผ่านไปจำนวนเงินออมก็จะเพิ่มมากขึ้น ยิ่งเป็นคนที่มีวินัยทางการเงินแล้ว เขาจะมีความมั่นใจในชีวิตหลังหยุดทำงาน

2. รูปแบบการออม

นอกจากวิธีการออมแล้วก็ยังไม่เป็นหลักประกันว่าเราจะมีเงินออมพอเพียงจนถึงเราสิ้นอายุขัย เพราะตามหลักเศรษฐศาสตร์การเงินแล้ว เงินจะมีค่าลดลงตามเวลาเพราะราคาสินค้าและบริการจะเพิ่มสูงขึ้น ประเด็นนี้เราสามารถจะหาเหตุผลเชิงประจักษ์มาสนับสนุนได้โดยไม่ยากเพราะทุกวันนี้ราคาสินค้าทุกตัวก็เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ยิ่งคนที่มียาอายุยืนยาวก็จะได้สัมผัสปรากฏการณ์ดังกล่าวได้อย่างชัดแจ้ง ราคาก๋วยเตี๋ยว ข้าวราดแกง สมัยผู้เขียนเรียนอยู่ในระดับ

ปริญญาตรี/โท/เอก 5 บาท หากพิเศษก็ 6 บาท
นี่เป็นราคาในกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันราคากว้างเดี่ยว
ในเซตรอบนอกของเมืองเชียงใหม่ขั้นต่ำก็ 30 บาท
ดังนั้นแม้เราจะเป็นคนมีวินัยการเงินออมเงินเสมอต้น
เสมอปลาย เราก็ต้องรู้จักรูปแบบการนำเงินออมไป
ลงทุนเพื่อให้ดอกผลเท่าทันกับราคาสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้น
ซึ่งรูปแบบการออมเงินที่เหมาะสมจะประกอบไปด้วย

ซื้อสินทรัพย์ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นตามเวลา

สินทรัพย์ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นตามเวลาจะประกอบไปด้วย

- **ที่ดิน** ซึ่งถือเป็นสินทรัพย์ที่แท้จริงและเป็นสินทรัพย์เดียวที่ไม่มีความเสี่ยงเรื่องราคา เพราะที่ดินในโลกใบนี้มีอยู่อย่างจำกัดเพราะมีอยู่แค่นี้จะเพิ่มก็ไม่ได้ นับวันจะลดลงเพราะถูกน้ำทะเลกัดเซาะ แต่ความต้องการใช้ที่ดินกลับเพิ่มสูงขึ้น ทั้งต้องการใช้เพื่อที่อยู่อาศัยหรือใช้เพื่อเป็นปัจจัยในการผลิต ผู้เขียนได้ฟังคนแถวแม่โจ้ที่อายุ 70 ปีขึ้นไป พูดว่าที่ดินแถวมหาวิทยาลัยแม่โจ้สมัยก่อนราคาไร่ละ 5,000 บาท ยังหาคนซื้อยากมาก แต่ในปัจจุบันเงิน 5,000 บาทซื้อที่ดินแถวนี้ได้ไม่ถึง 1 ตารางวาเลย ดังนั้นรูปแบบการออมแบบนี้จึงเป็นรูปแบบที่น่าเหมาะสมเพราะมูลค่าเงินออมจะเพิ่มขึ้นตามเวลาแน่นอน

- ตราสารทางการเงินประเภทหุ้นสามัญ

ซึ่งถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน มีความเสี่ยงด้านราคา มากกว่าที่ดิน แต่หากผู้ที่มีเงินออมมีความรู้ดีพอก็ถือเป็นสินทรัพย์ที่น่าสนใจเพราะ หากลงทุนซื้อหุ้นสามัญของบริษัทที่มีความมั่นคงและมีแนวโน้มผลประกอบการที่ดีอย่างต่อเนื่อง ราคาหุ้นสามัญของบริษัทดังกล่าวจะเพิ่มขึ้น หากมองในระยะยาวถือว่าผลตอบแทนค่อนข้างดี ตัวอย่างหุ้นสามัญของบริษัทพลังงานชื่อดังของไทยสิบปีที่แล้วอยู่ในหลักร้อยกว่าบาทปัจจุบันสิริร้อยกว่าบาท ทั้งนี้ผู้ที่มีเงินออมต้องลงทุนระยะยาวไม่ใช่ลงทุนแบบเก็งกำไรซื้อ ๆ ขาย ๆ รายวัน ต้องถือระยะยาวจริง ๆ

นำเงินลงทุนในสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนในแต่ละปีสูงกว่าอัตราเงินเฟ้อ การลงทุนในลักษณะนี้ก็จะประกอบไปด้วย

- **ลงทุนในกองทุนเลี้ยงชีพที่ตัวเองเป็นสมาชิกอยู่** หลายกองทุนก็ยังเปิดโอกาสให้สมาชิกนอกจากจะสามารถสะสมเงินเพิ่ม และยังเปิดโอกาสให้นำเงินที่สะสมไว้ลงทุนในกองทุนนั้นต่อไปแม้ว่าตนเองจะเกษียณหรือออกจากงานแล้วก็ตาม ซึ่งอัตราผลตอบแทนของกองทุนดังกล่าวส่วนมากจะสูงกว่าอัตราเงินเฟ้อ เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) เป็นต้น

- **ซื้อหุ้นสหกรณ์ออมทรัพย์** คนที่เป็นข้าราชการหรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจมักจะรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินออมและเงินกู้ คนที่มีเงินออมหลายคนเลือกจัดสรรเงินรายได้ส่วนหนึ่งซื้อหุ้นสหกรณ์ทุกเดือน และเมื่อสิ้นปีก็จะมีเงินปันผล จากสถิติการจ่ายเงินปันผลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยพบว่า อัตราการจ่ายเงินปันผลขั้นต่ำร้อยละ 4 ซึ่งสูงกว่าอัตราเงินเฟ้อซึ่งปัจจุบันไม่เกินร้อยละ 3

- **ซื้อหุ้นกู้ของบริษัทที่มีความมั่นคงทางการเงิน** รูปแบบนี้ต้องอาศัยผู้ที่มีเงินออมที่มีความรู้ในด้านนี้จริง ๆ เพราะการลงทุนประเภทนี้มีความเสี่ยงมากกว่าการซื้อหุ้นสหกรณ์ และการลงทุนลักษณะนี้จะมีอายุการไถ่ถอน เมื่อสิ้นอายุการไถ่ถอนเราก็จะได้เงินพร้อมดอกเบี้ย และต้องแสวงหาหุ้นกู้ตัวใหม่เพื่อลงทุนอีก ในขณะที่หุ้นสหกรณ์หากเราไม่ลาออกจากการเป็นสมาชิกเราก็จะได้รับเงินปันผลตลอดไปที่กล่าวเช่นนี้เพราะไม่มีสหกรณ์ออมทรัพย์ใดเลยที่ไม่จ่ายเงินปันผล

ส่วนการนำเงินออมไปลงทุนในด้านอื่น ๆ เช่น ฝากเงินไว้กับสถาบันการเงิน แม้จะมีความเสี่ยงในการสูญเสียเงินออมน้อยแต่ผลตอบแทนก็ต่ำกว่าอัตราเงินเฟ้อ นำเงินไปซื้อทองคำเพื่อเก็งกำไรราคาทองคำในปัจจุบันก็ค่อนข้างสูงและราคายังคงนิ่ง ๆ อยู่ และที่สำคัญความเสี่ยงในการเก็บรักษาก็มีค่อนข้างสูงด้วยเหตุนี้ในแนวคิดและประสบการณ์ของผู้เขียนจึงแนะนำให้เงินออมลงทุนดังที่กล่าวมาข้างต้น ด้วยเหตุผลที่ว่ามีความปลอดภัยในต้นเงินสูง

และผลตอบแทนอยู่ในระดับที่สูงกว่าอัตราเงินเฟ้อ ทำให้ค่าเงินออมของเราเพิ่มสูงขึ้นตามเวลา

บทสรุป

ทุกสิ่งในโลกใบนี้ไม่มีอะไรแน่นอน ย่อมมีการแปรผันไปตามเหตุและปัจจัย สิ่งที่เราจะทำได้ดีที่สุดคือ หาแนวทางการป้องกันเพื่อให้เราได้รับผลกระทบน้อยที่สุด โดยเฉพาะผลกระทบต่อการดำรงชีพ เมื่อเรายังมีผลกำลังทั้งกำลังกายและสติปัญญาพอที่จะแสวงหาทรัพย์สินเงินทองได้ ก็ควรต้องมี “วินัยทางการเงิน” คือ รู้จักใช้เงินทองนั้นอย่างมีเหตุมีผลใช้เพื่อในการยังประโยชน์ในการดำรงชีวิตของตนเองส่วนที่เหลือก็ต้องรู้จักการเก็บออมเอาไว้เพื่อใช้ในภายหน้า คนที่มีวินัยและรู้จักการวางแผนการเงิน

ไว้ล่วงหน้าย่อมมีความพร้อมที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างไม่หวาดหวั่น การออมก็เป็นแนวทางหนึ่งที่ป้องกันไม่ให้เราต้องเผชิญกับภัยในการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะ “ความขาดแคลน” เงินออมซึ่งเป็นผลได้จากการออมถือเป็นเสบียงที่จะหล่อเลี้ยงผู้ออมให้ดำเนินชีวิตหลังจากหยุดทำงานไปจนกระทั่งผู้ออมลาจากโลกนี้ไป การออมจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยตัวของผู้ออมเองที่จะต้องไม่หวาดหวั่นกับความยากที่ไม่มีเงินจำเป็น เพราะนั่นคือศัตรูตัวร้ายกาจของการออม ผู้ต้องการมีเงินออมต้องรู้จักอดออมคือ อดกลั้นไม่ใช้จ่ายตามอำเภอใจและนำเงินจำนวนดังกล่าวมาออม หากทำเช่นนี้ได้ชีวิตจะเป็นสุขตลอดอายุขัยอย่างแน่นอนเพราะมีเงินใช้ตลอดชีวิต

เอกสารอ้างอิง

ชมเพลิน จันทรเรืองเพ็ญ. (2541). **ทฤษฎีและนโยบายการเงิน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิโยซากิ, โรเบิร์ต ที. (2556). **พอรวยสอนลูก**. แปลโดย จักรพงษ์ เมฆพันธุ์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

อารีย์ เชื้อเมืองพาน. (2551). เศรษฐศาสตร์การเงินส่วนบุคคล. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://coursewares.mju.ac.th:81/e-learning2551/Personal_Financial/

พอรวยสอนลูก